

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

“ฝึกช้างควรรู้วิถีใหม่ได้”

จัดทำโดย

นางกาญจนา ตั้งคำ

โรงเรียนไพฑูรฆาม อำเภอหนองไผ่ จังหวัดตรัง

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

1097

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

“ฝึกข้างครัว รู้กินได้”

จัดทำโดย

นางกาญจนา ตั้งคำ

และทีมวิจัยน้อย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ค.ช.ชนพล ขาวบาง

ค.ช. สหรัฐ ยาว่าคำ

ค.ช. วุฒิภัทร หยูจีน

ค.ญ. นิพัรัตน์ เป็ยคตุบ

ค.ญ. ศกาวรัตน์ ทองหน่น

ค.ญ. สุกัลยา เกียรติสุข

ค.ญ.ศิรินาฏ ชัยจินดา

ค.ญ. นริศร ร่าหิม

ค.ญ.ณัฐนิชา เพชรดวงเดียว

ค.ญ.พิศตราภรณ์ เลื่อนแก้ว

โรงเรียนไพรงาม อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดบึงกาฬ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

คำนำ

โรงเรียนโพธาราม อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในการดูแลของเขตพื้นที่การศึกษาตรังเขต 1 นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเขตบริการ และมีนักเรียนบางส่วนผู้ปกครองได้ส่งไปเรียนนอกเขต ดังนั้นจึงเป็นปัญหาสำหรับผู้บริหารและคณะกรรมการร่วมกันคิดว่า จะทำอย่างไรให้นักเรียนมีคุณภาพ หรือนักเรียนที่เรียนอยู่ไม่ย้ายออกไปเรียนที่อื่นกลางคัน ดังนั้น ในรอบปีการศึกษา 2552 คณะครูเห็นร่วมกันว่า น่าจะทดลองนำกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเข้ามาเป็นทางเลือกในการเรียนการสอน โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผ่านเรื่องราวย่อยๆ ใกล้ตัว ใกล้ตัวโรงเรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้เลือกหัวข้อ “ผักข้างครัว รวบรวมไว้” เป็นสื่อหรือเป็นเครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐาน สู่ จิ บุ ลี ปรากฏว่าจากการทดลองใช้กระบวนการดังกล่าว ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ เพิ่มทักษะจากการปฏิบัติจริง เช่น มีการวางแผนการทำงานด้วยตัวเอง สามารถสอบถาม สัมภาษณ์ สังเกต จดบันทึก ตลอดจนรวบรวมข้อมูล ได้ด้วยตนเอง เกิดการเชื่อมโยงบูรณาการความรู้การเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ครบถ้วนทุกสาระวิชา ทั้งยังสร้างเจตคติที่ดี ด้านรักท้องถิ่น สามารถนำความรู้ที่ได้ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการเรียนรู้อย่างมีความสุข คนในชุมชนหรือผู้ปกครองมีโอกาสในการถ่ายทอดภูมิปัญญา ความรู้ต่างๆ ให้กับนักเรียน เกิดความภาคภูมิใจ เกิดพลังส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยไม่รู้ตัว ในขณะที่ครูเปลี่ยนจากครูผู้สอน มาเป็นครูผู้สร้างโอกาสในการให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง ของอบุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้ให้โอกาสค้นพบวิธีสอนแบบใหม่และจะนำไปใช้กับนักเรียนรุ่นต่อไป.

นางกาญจนา คำคำ ครูที่ปรึกษา
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทมวียน้อย
มีนาคม 2553

กิตติกรรมประกาศ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ตามโครงการ “ฝึกข้างครัว รู้กินได้” ได้ใช้เวลาพอสมควรในการปรับตัวทั้งครูและนักเรียนในการเรียนรู้วิธีการ เทคนิคในการหาความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งเมื่อผ่านช่วงเวลาแห่งการปรับตัวไปได้ ทำให้มั่นใจในทิศทางมากขึ้น และเมื่อได้ดำเนินการอย่างจริงจังทำให้เห็น ได้ชัดว่านักเรียนสามารถฝึกทำงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ กล้าแสดงออก มั่นใจในตนเอง ฝึกความเป็นผู้นำ และผู้ตาม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ให้ความสำคัญกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เพิ่มทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งมีส่วนจากการที่นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น โครงการนี้จะสำเร็จด้วยดีไปมิได้ถ้าหากผู้ที่คอยเติมเต็ม และหนุนเสริมสิ่งที่ขาดตกบกพร่องระหว่างทาง จึงขอขอบพระคุณ อาจารย์ชาติรู้ สำราญ คุณจุรีพร มณีโม ไนย ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ขอขอบคุณนายปริญญ์ สุพรรณรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ที่กรุณาให้โอกาสให้ข้อเสนอแนะ ให้กำลังใจต่อการดำเนินงานตลอดปีการศึกษา ทั้งยังให้เวลาในการปรับตัวเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

ขอขอบคุณผู้ปกครองทุกท่านที่ให้ความเมตตา ถ่ายทอดภูมิปัญญาความรู้ และช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเป็นอย่างดี ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ที่กรุณาส่ง คุณสมบัติฐา จุลบาล และคุณจิระนันท์ สังจะอักษรศรี มาเป็นพี่เลี้ยงคอยให้กำลังใจ ร่วมเรียนรู้เคียงข้างครูและนักเรียนตลอดเวลาที่ดำเนินงาน หากการดำเนินการวิจัยดังกล่าวเกิดมรรคผล เกิดสิ่งดีๆ ก็ขออุทิศให้กับครูผู้สร้างทุกท่าน และคุณงามความดีที่จะเกิดในภายภาคหน้าต่อโรงเรียนไปตรางามต่อไป.

นางกาญจนา ตั้งคำ ครูที่ปรึกษา
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทีมวิจัยน้อย
มีนาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 บริบทชุมชน	8
บทที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม	10
บทที่ 4 บทสรุปงานวิจัย	51
บทที่ 5 บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ	54
ภาคผนวก	56

บทที่ 1

บทนำ

ชื่อโครงการวิจัย “ผักข้างครัว รักษ์กินได้”

แผนงาน แผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้รับผิดชอบโครงการ นางกาญจนา ตั้งคำ

ระยะเวลาดำเนินการ 1 พฤษภาคม 2552- 31 มีนาคม 2553

ทีมวิจัยรอง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน

1. ค.ช.ชนพล ขาวบาง
2. ค.ช. สหรัฐ เยาวคำ
3. ค.ช. วุฒิกัทร หยูจีน
4. ค.ญ.ณัฐนิชา เพชรคงเคียว
5. ค.ญ. นิพัรัตน์ เขียดสุข
6. ค.ญ. พัศตราภรณ์ เลื่อนแก้ว
7. ค.ญ. สกาวรัตน์ ทองหนัน
8. ค.ญ. สุกัลยา เกียรติสุข
9. ค.ญ.ศิรินาฏ หัยจินดา
10. ค.ญ. นริศร ราห์หม

หลักการและเหตุผล

ในอดีตการดำรงชีวิตของคนเป็นการพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเป็นหลัก โดยเรียนรู้วิธีการเอาตัวรอด ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพ การทำมาหากิน ปรับเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นกฎปฎิญาที่ได้จากการสะสมรุ่นแล้วรุ่นเล่า สืบทอดต่อ ๆ กันมา โดยเฉพาะภูมิปัญญาด้านอาหาร ทุกท้องถิ่นในชนบท ล้วนมีอาหารพื้นบ้าน ที่หลากหลาย ยิ่งภาคใต้ด้วยแล้วพืชผักธัญญาหาร หลากหลายอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง

ปัจจุบัน ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสูงขึ้น มีการรับเอาวัฒนธรรมจากประเทศที่เจริญกว่ามาใช้ ค่านิยมทางสังคม ค่านิยมในการบริโภค การสนับสนุนหรือนโยบายรัฐบาล การปลูกพืชเชิงเดี่ยว ภาวะเศรษฐกิจ ทำให้วิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่เว้นแม้กระทั่งคนในชนบทห่างไกล

ที่ได้รับผลกระทบจากสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวเช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องการทำมาหากิน ไม่ได้มีที่ดินเหมือนเดิม แต่ตกอยู่ในภาวะเร่ร่อน กินอาหารสำเร็จรูปมากขึ้น ไม่ได้คำนึงถึงสุขภาพ พืชผักสวนครัวที่กินได้ พืชผักที่อุดมไปด้วยคุณค่า เป็นทั้งยาป้องกันโรค เป็นทั้งอาหาร แทนที่จะหายไปจากชุมชนหายไปจากชีวิตประจำวัน ทั้ง ๆ ที่ในอดีต พืชผักสวนครัวในสวนใกล้บ้านเคยเป็นทั้งยาและอาหาร

คนในชุมชนเลือกที่จะซื้อผักตามท้องตลาด มารับประทานเพราะเน้นความสะดวก รวดเร็ว แม้จะรู้ว่าไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพก็ตาม ในขณะที่เด็ก ๆ เยาวชนในปัจจุบัน แทบไม่รู้จักพืชผักที่คนเฒ่าคนแก่เคยหาเอากิน ปัจจุบันมีโรคต่าง ๆ มากมายที่เข้ามาพร้อมกับความเจริญ มากับสื่อโฆษณา โดยเฉพาะภาพยนตร์ โทรทัศน์ หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เด็ก ๆ เยาวชนสัมผัสแทบทุกวัน และนับวันผู้คนป่วยเป็นโรคต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะโรคที่เกิดจากการไม่ระวังในการรับประทานอาหาร ถึงแม้แต่ต้องใช้เวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลสูง

ดังนั้น การศึกษาเรื่องราวของพืชผักสวนครัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ครั้งนี้ นอกจากจะต้องการให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องราวของพืชผักต่าง ๆ ในชุมชน รวมถึงคุณค่าคุณประโยชน์แล้ว ยังจะเป็นการศึกษาให้นักเรียนรู้ทักษะในการค้นคว้าหาข้อมูล ทั้งโดยการสอบถาม สังเกต ทดลองปลูก ทดลองกิน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อจิตใจที่ติดอกฝักพืชนั้นมากขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกทักษะด้านการเขียน การอ่าน การพูด เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับวัย อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาศูนย์ใหม่ อันเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

โจทย์วิจัย จะใช้การศึกษาฝักพืชนบ้าน เพิ่มทักษะการเขียน การอ่าน ให้นักเรียนชั้น ป.3

ได้อย่างไร

โจทย์รอง ฝักพืชนบ้านมีอะไรบ้าง

ฝักพืชนบ้านคืออะไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถฝึกทักษะการเขียนการอ่านผ่านการศึกษาฝักพืชนบ้าน
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักและเห็นคุณค่าของฝักพืชนบ้าน
3. เพื่อเป็นทางเลือกในการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับระบบปฏิรูปการศึกษา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะ เขียน อ่าน (จากการสืบค้นข้อมูล)
2. นักเรียนทราบชนิด ประโยชน์ คุณค่า ของฝักพืชนบ้าน

ผักข้างครัวรั้วกินได้

3. สามารถบูรณาการเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัย

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางกาญจนา ศึ่งคำ

กลุ่มเป้าหมาย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน

ระยะเวลาดำเนินการ

10 เดือน เริ่มตั้งแต่ 1 พฤษภาคม 2552 - 31 มีนาคม 2553

กิจกรรมขั้นตอนการดำเนินการ

1. ประชุมทีมวิจัยชี้แจงโครงการ (เตรียมความพร้อมพร้อมโครงการ)

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน

เพื่อร่วมกันกำหนดแหล่งเรียนรู้ใกล้โรงเรียน

เพื่อร่วมกันกำหนดขอบเขตข้อมูลที่ต้องการศึกษา

เพื่อร่วมกันระดมคำถามที่อยากรู้ร่วมกัน

เพื่อวางแผนการทำงาน

ผู้เข้าร่วม ครู นักเรียนชั้นป. 3 ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องรวม 21 คน

วิธีการ ครูประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ พร้อมทั้งวิธีการ ขั้นตอนการ

ดำเนินงานให้นักเรียนทราบ และวางแผนการทำงานร่วมกัน

สถานที่ ห้องเรียนชั้นป. 3 โรงเรียนโพธาราม

เวลา ชั่วโมงวิจัย บ่ายวันพฤหัสบดี

2. เวทีประชุมผู้เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ปกครอง/ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจและให้ความร่วมมือ

เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผู้เข้าร่วม ครู นักเรียนชั้นป. 3 ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องรวม 21 คน

วิธีการ	ครูชี้แจงรายละเอียดโครงการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้อง/แหล่งข้อมูล/ผู้ปกครองทราบ ขอความร่วมมือในการบอกเล่าข้อมูล		
สถานที่	ห้องเรียนชั้นป. 3 โรงเรียนโพธิ์ทรายงาม		
เวลา	ชั่วโมงวิจัย ป้ายวันพฤหัสบดี		
3. กิจกรรม	“ตามหาผู้กริมนครัว รู้กินได้”		
วัตถุประสงค์	เพื่อให้ผู้เรียนลงพื้นที่ค้นหาข้อมูลตามหัวข้อที่กำหนด เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะการซักถาม สังเกต บันทึก เพื่อให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบการทำงาน		
ผู้เข้าร่วม	ครู นักเรียนชั้นป. 3 รวม 15 คน		
วิธีการ	ครูให้ผู้เรียนลงพื้นที่สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่กำหนด นำเสนอในชั่วโมงวิจัย ต่างคนต่างไปหาข้อมูล		
สถานที่	บ้านยายถนอม เขาค้อคำ บ้านนางวิน รอดแก้ว บ้านนายสุนทร รอดแก้ว บ้านนายนิกร เขาค้อคำ		
เวลา	ชั่วโมงวิจัย ป้ายวันพฤหัสบดี		

4. กิจกรรม “ผู้กริมนครัวได้อย่างไร”			
วัตถุประสงค์	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทราบและเรียบเรียงคุณค่าหรือประโยชน์ของผู้เข้าร่วม		
ผู้เข้าร่วม	ครู นักเรียนชั้นป. 3 รวม 11 คน		
วิธีการ	นักเรียนไปสอบถาม สังเกต สัมภาษณ์เกี่ยวกับผู้ นำผักมาจากบ้านพร้อมทั้งบอกชื่อผัก รวมทั้งประโยชน์หรือคุณค่าของผู้ผักที่บ้าน กลับมานำเสนอในห้องเรียน		
สถานที่	ห้องเรียน		
สถานที่	ห้องเรียนชั้นป. 3 โรงเรียนโพธิ์ทรายงาม		
เวลา	ชั่วโมงวิจัย ป้ายวันพฤหัสบดี		

5. กิจกรรม “ไปหาผักกันเถอะ”	
วัตถุประสงค์	เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันจากการลงพื้นที่จริง
เพื่อฝึกทักษะการซักถาม สังเกต บันทึก	
เพื่อฝึกความรับผิดชอบการทำงาน	

ผู้เข้าร่วม คณะครู และนักเรียนชั้นป. 3 - 6 ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องรวม 66 คน

วิธีการ ครูให้นักเรียนลงพื้นที่สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่กำหนด นำเสนอในชั่วโมงวิจัย ต่างคนต่างไปหาข้อมูล เสร็จแล้วมานำเสนอในห้องเรียน กิจกรรมเสริมคือ นำผักมาทำอาหารที่โรงเรียน

สถานที่ -เรียนจำเป็คเหรียญทอง หมู่ที่ 12 ต.นาท่ามเหนือ อ.เมือง จ. ตรัง

-ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหน้าควายหมู่ที่ 12 ต.นาท่ามเหนือ อ.เมือง จ. ตรัง

เวลา ชั่วโมงวิจัย บ่ายวันพฤหัสบดี

6. กิจกรรม “ฝึกกองใหญ่ แบ่งใจเป็นกองเล็ก”

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนสามารถสังเกต แยกประเภทผัก

ผู้เข้าร่วม ครู นักเรียนชั้นป. 3 ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องรวม 21 คน

วิธีการ นักเรียนกลับไปสอบถาม สังเกต สัมภาษณ์แหล่งข้อมูล เกี่ยวกับชนิด ประเภทของผัก เช่น ผักเคี้ยวหรือผักเหาะ ผักแกง ผักเป็นยา ผักขึ้นต้น ผักล้มลุก กลับมานำเสนอในห้องเรียน

สถานที่ ห้องเรียนชั้นป. 3 โรงเรียน ไทรงาม

เวลา ชั่วโมงวิจัย บ่ายวันพฤหัสบดี

7. นำเสนอในห้องเรียน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผักในชั้นเรียน เพื่อแยกประเภทผักพื้นบ้านและผักนอกท้องถิ่นร่วมกัน

เพื่อวางแผนการทำงานต่อไป

ผู้เข้าร่วม ครู นักเรียนชั้นป. 3 ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องรวม 21 คน

วิธีการ ครูและนักเรียน ร่วมกันรวบรวมชื่อผักพื้นบ้าน ผักเขียน แยกประเภท สรุปสิ่งที่ได้ พร้อมทั้งผลัดกันเล่าว่าจะได้มาซึ่งผักพื้นบ้าน ต้องทำ-ถามอย่างไร

สถานที่ ห้องเรียนชั้นป. 3 โรงเรียน ไทรงาม

เวลา ชั่วโมงวิจัย บ่ายวันพฤหัสบดี

8. กิจกรรม “มา... ครูจะพาไปตลาด”

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จริง(ตลาดในชุมชน)

เพื่อให้นักเรียนฝึกทักษะการซักถาม สังเกต บันทึก แยกประเภทผัก

ผู้เข้าร่วม ครู นักเรียนชั้นป. 3 และ ผู้เกี่ยวข้องรวม 12 คน

วิธีการ ครูและนักเรียน ไปเรียนรู้เรื่องของผักในตลาดบริเวณใกล้เคียง พร้อมกับซักถาม สังเกต บันทึก นำเสนอในชั่วโมงวิจัย

สถานที่ ตลาดนัดชุมชนบ้านไผ่เสด็จ

เวลา ชั่วโมงวิจัย บ่ายวันพฤหัสบดี

9. กิจกรรม “ปลูกผักกันดีกว่า”

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนรู้วิธีการปลูก ทดลองปลูกด้วยตัวเอง

เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จัก สังเกต บันทึก การขยายพันธุ์ และการเติบโตของผัก

เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักคุณค่าผักพื้นบ้าน

ผู้เข้าร่วม ครู นักเรียนชั้นป. 3 ผู้ปกครอง รวม 21 คน

วิธีการ นักเรียนสอบถาม สังเกต สัมภาษณ์แหล่งข้อมูล เกี่ยวกับวิธีการขยายพันธุ์หรือการปลูก ผัก พร้อมตัวอย่าง กลับมานำเสนอในห้องเรียน ทดลองปลูกจริง

สถานที่ แปลงเกษตร โรงเรียนโพธาราม

เวลา ชั่วโมงวิจัย บ่ายวันพฤหัสบดี

10. กิจกรรม “ครูขา..หนูจะกินผัก”

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกทำอาหารและรับประทานผัก

เพื่อให้นักเรียนรู้จักคุณค่าผักพื้นบ้าน

ผู้เข้าร่วม ครู นักเรียนชั้นป. 3 ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องรวม 21 คน

วิธีการ ครูและนักเรียนช่วยกันทำอาหารจากผัก และรับประทานร่วมกัน

สถานที่ โรงอาหาร โรงเรียนโพธาราม

เวลา ชั่วโมงวิจัย บ่ายวันพฤหัสบดี

11. กิจกรรม “ผักนี้..ที่ฉันชอบ” (กิจกรรมเสริมวาดรูปผักที่ตัวเองชอบ)

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกทักษะการวาดภาพประกอบ

เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักผัก เห็นคุณค่าของผักพื้นบ้านมากขึ้น

เพื่อเตรียมนำเสนอ

ผู้เข้าร่วม ครู นักเรียนชั้นป. 3 ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องรวม 21 คน

วิธีการ ครูและนักเรียน ร่วมกันวาดผักที่ตัวเองชอบ

สถานที่ ห้องเรียนป. 3 โรงเรียนโพธาราม

เวลา ชั่วโมงวิจัย บ่ายวันพฤหัสบดี

12. เขตพื้นที่เสนอข้อมูลเบื้องต้น “ผู้กริมีร่วหายไปในไหน?”

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนทดลองนำเสนอสิ่งที่ได้

เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันตรวจสอบเพิ่มเติมข้อมูล

เพื่อเปิดให้มีการระดมความคิด “ผู้กริมีร่วหายไปในไหน”

ผู้เข้าร่วม ครู นักเรียนชั้นป. 3 ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องรวม 21 คน

วิธีการ ครูและนักเรียนเตรียมความพร้อม เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้อีก ผู้ปกครอง ผู้รู้ หรือภูมิปัญญาชุมชน พร้อมทั้งเปิดให้มีการแลกเปลี่ยน เพิ่มเติมข้อมูล ในหัวข้อ “ผู้กริมีร่วหายไปในไหน” เพื่อนำไปสู่การรื้อฟื้นผู้กริมีร่ว หรือผู้ตกค้างครัว

สถานที่ อาคารจริยธรรม โรงเรียนโพธาราม

เวลา ชั่วโมงวิจัย บ่ายวันพฤหัสบดี

13. รวบรวมชุดความรู้ จัดทำรายงาน เตรียมนำเสนอ

วัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้อีกเป็นชุดความรู้ เรียบเรียงให้สมบูรณ์

เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับนำเสนอระดับโรงเรียน

เพื่อจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ (นำเสนอ กว. โรงเรียน และอื่น ๆ)

วิธีการ รวบรวมขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด ข้อมูล สิ่งที่ได้ ผลกระทบจากการทำวิจัย ปัญหาอุปสรรค ความเปลี่ยนแปลงหรือสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งครู นักเรียน ชุมชน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ

14. เวทีเผยแพร่งานวิจัย

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนนำเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยเผยแพร่ต่อชุมชน

เพื่อหาแนวทางการทำงานต่อไป

วิธีการ เตรียมพร้อมสำหรับนำเสนอผลการวิจัย ของโรงเรียนโพธาราม

ผู้ร่วมกิจกรรม ทีมวิจัย เวลา 1 วัน

ที่ปรึกษา	นายปริญญา สุพรรณรัตน์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนโพธาราม
	นางสาวชนิษฐา จุลบาล	เจ้าหน้าที่สกว.ตรัง
	นางสาวจิระนันท์ ถังจะอักษรศรี	เจ้าหน้าที่สกว.ตรัง

บทที่ 2

บริบทชุมชน

บ้านไทรงาม ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง(เดิมอำเภอเมือง) จังหวัดตรัง มีประชากรทั้งหมด 875 คน มีบ้านเรือนทั้งหมด 156 หลังเรือน ปรุชะกรงส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางพารา ช่วงมีเวลาว่างคนในชุมชนจะปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ การดำรงชีวิตของคนในชุมชนบ้านไทรงามเป็นการพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเป็นหลัก โดยเรียนรู้วิถีการเอาตัวรอด ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพ การทำมาหากิน ปรับเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นภูมิปัญญาที่ได้จากการสะสมกันแล้วรุ่นเก่า สืบทอดต่อ ๆ กันมา โดยเฉพาะภูมิปัญญาด้านอาหาร ทุกท้องถิ่นในชนบท ล้วนมีอาหารพื้นบ้าน ที่หลากหลาย จึงทำให้ชุมชนอุดมสมบูรณ์ด้วยแล้วพืชผักธัญญาหาร มีพืชผักปลูกไว้กินเองมีชีวิตที่เรียบง่าย มีชีวิตความเป็นอยู่แบบพอเพียง

ปัจจุบัน วิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านไทรงามได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เดิมทีได้รับผลกระทบจากสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวเช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องการทำมาหากิน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา การรับประทานอาหารเข้าของนักเรียน ไม่ได้ฝึกฝืนเหมือนเดิม แต่คงอยู่ในภาวะเร่งรีบ กินอาหารสำเร็จรูปมากขึ้น ไม่ได้คำนึงถึงสุขภาพ คนในชุมชนเลือกที่จะซื้อผักตามท้องตลาดมารับประทานเพราะเน้นความสะดวก รวดเร็ว แม้จะรู้ว่าไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพก็ตาม ในขณะเดียวกัน ชาวชนในปัจจุบัน แทบไม่รู้จักพืชผักที่คนแต่คนแก่เคยหาเคยกิน ปัจจุบันมีโรคต่าง ๆ มากมายที่เข้ามาพร้อมกับความเจริญ มากับสื่อโฆษณาโดยเฉพาะภาพยนตร์ โทรทัศน์ หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เด็ก ๆ ชาวชนชั้นชนทุกเมื่อเชื่อนั้น และนับวันผู้คนป่วยเป็นโรคต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะโรคที่เกิดจากการไม่ระวังในการรับประทานอาหาร ล้วนแต่ต้องใช้เวลารักษาและเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลสูง คนในชุมชนบ้านไทรงามส่วนใหญ่ประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ แต่ก็ยังไม่สามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจได้สำเร็จ ส่งผลกระทบไปสู่เด็ก ๆ ต้องร่วมมือกับผู้ปกครองคือ การประหยัดค่าใช้จ่ายในระดับครอบครัว แนวทางหนึ่งคือ การปลูกพืชสวนครัวไว้กินเอง ซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายได้อีกทางหนึ่ง ถ้าปลูกมากก็เพิ่มรายได้ ทั้งยังทำให้สุขภาพดีอีกด้วย

การจัดการเรียนการสอน โครงการฝึกข้างครัว ครัวกินได้ เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับผัก ที่ประกอบในอาหารแต่ละชนิด ซึ่งทำหน้าที่สองอย่าง คือ เพิ่มคุณค่าทางอาหารให้เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย เนื่องจากผักอุดมไปด้วยแร่ธาตุต่างๆ และวิตามินที่จำเป็นต่อร่างกายมนุษย์มากน้อยแล้วแต่อาหารแต่ละชนิดของผัก หน้าที่ของผักอีกอย่างคือ เป็นเครื่องชูรสอาหาร เนื่องจากผักมีสีสดต่างๆหลากหลาย รวมทั้งรสและกลิ่นของผักต่างๆ ก็มีตัวในการเพิ่มรสชาติให้รับประทานมากขึ้นด้วย

การปลูกผักไว้กินเองนับเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะได้รับโภชนาการที่ปลอดภัย เพื่อสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงมีโอกาสดีกที่จะได้รับประทานรสชาติผักที่ใหม่และสด รวมทั้งยังเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับชีวิตประจำวันในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังให้ความเพลิดเพลินใจ มีส่วนให้สมาชิกในครอบครัวได้ใช้เวลาร่วมกัน ในการช่วยปลูกและช่วยกันดูแลผักสวนครัวที่สมาชิกภายในครอบครัวช่วยกันสร้างขึ้นมา นับเป็นการปลูกจิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีค่ายิ่ง นอกจากนั้นนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของพืชผักต่างๆ ในชุมชน รวมถึงคุณค่าคุณประโยชน์แล้ว ยังจะเป็นการฝึกให้นักเรียนเรียนรู้ทักษะในการค้นคว้าหาข้อมูล โดยแหล่งเรียนรู้คือบ้านชาวบ้านหรือผู้ปกครองที่อยู่ใกล้โรงเรียน ทั้งโดยการสอนถาม สังเกต ทดลองปลูก ทดลองกิน ซึ่งอาจจะส่งผลต่อเจตคติที่ดีต่อผักพื้นบ้านมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกทักษะด้านการเขียน การอ่าน การพูด เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาต่างๆ อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับวัย อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาศูนย์ใหม่ อันเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนให้นักเรียนมีทักษะชีวิต รักการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการเน้นให้นักเรียนมีจิตชีวิตพอเพียง รักการปลูกผักไว้กินเอง ดังเช่นชุมชนในอดีต เพื่อให้นักเรียน มีนิสัยการประหยัด เห็นคุณค่าของผักข้างครัวไว้กินได้

บทที่ 3

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การดำเนินกิจกรรมของโครงการ “หักล้างครีว ร๊วกินได้” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการวิจัยท้องถิ่น ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ของครูและนักเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยการเก็บข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ จากผู้รู้โดยใช้ทักษะการสังเกต การจดบันทึก ผู้กักการนำเสนอ ผู้กักทักษะการฟัง ผู้กักทักษะการตั้งคำถาม ผู้กักทักษะการตั้งสมมุติฐาน ผู้กักทักษะการหาคำตอบ ผู้กักทักษะการวิจัย ผู้กักทักษะการเชื่อมโยงบูรณาการ ซึ่งครูต้องทำวิจัยควบคู่กับการเรียนการสอนเสมอ ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออก มีความมั่นใจ สามารถฝึกการเป็นผู้นำเสนอ และมีการวางแผนการทำงานร่วมกันทุกครั้ง เป็นการศึกษาให้นักเรียนมีทักษะในการร่วมคิด ร่วมทำ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น หลังจากนั้นก็จะมีการทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง เพื่อขอความร่วมมือและช่วยกันดูแลพัฒนาสุขภาพของนักเรียนไปด้วยกัน

กิจกรรมการเข้าค่ายนักวิจัยน้อย เป็นกิจกรรมพื้นฐานที่ทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมต่างๆ ได้ มีเจตคติที่ดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม โดยการศึกษาการร่วมกิจกรรมผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การวาดรูปบรรยายสื่ออย่างสร้างสรรค์ การปั้นดินน้ำมันเป็นเรื่องราว ตามจินตนาการ กิจกรรมเล่านิทาน การสร้างความสุขจากการร้องเพลง การฝึกสมาธิเพื่อก่อให้เกิดปัญญา การเขียนบรรยายภาพ และการเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง เป็นต้น

ก่อนจะมีการลงพื้นที่สืบค้นข้อมูลหรือสิ่งที่ต้องการรู้ นักเรียนจะต้องร่วมกันวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ การวางแผนเป้าหมายในการลงพื้นที่ การเตรียมตัว การแบ่งงาน การร่วมกันทำงานในระบบกลุ่ม การร่วมกันคิดทักษะการตั้งคำถาม เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ การร่วมกันแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการลงพื้นที่สืบค้นข้อมูล การจดบันทึกข้อมูลให้ตรงประเด็น กระบวนการทำงานอย่างมีระบบนี้สามารถพัฒนางาน โดยคำแนะนำเสนอผลการสืบค้นข้อมูลและสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ การพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน และครูสามารถรู้ศักยภาพของนักเรียน จึงต้องมีการเตรียมตัวให้นักเรียนมีความพร้อมในการเป็นนักวิจัยน้อยที่ดี

กิจกรรมค่ายเสริมทักษะแก่นักวิจัยน้อยของช่วงชั้นที่ 1 คือ ป.1 – ป.3 เป็นกิจกรรมที่นอกเหนือความคาดหวัง เพราะเติมวางแผนการเข้าค่ายเฉพาะช่วงชั้นที่ 2 คือ ป.4 – ป.6 เท่านั้น เพราะถือว่า เป็นเด็กโตพอที่จะดูแล อยู่ในกติกา และรับผิดชอบตัวเองได้ แต่ปรากฏว่าเมื่อค่ายช่วงชั้นที่ 2 จบลง ผู้ปกครองได้แจ้งความประสงค์กับคณะครูว่าต้องการให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ไปเข้าค่ายด้วย เพราะต้องการให้นักเรียนรู้จักปรับตัว อยู่กับเพื่อน อยู่กับสังคม อยู่กับคุณครูได้ รู้จักรับผิดชอบและ

แก้ปัญหาเล็กๆ น้อยๆ ของตัวเองได้ อยากให้มีการเพิ่มทักษะผ่านกิจกรรมต่างๆ ซึ่งตอนแรกคณะครูมีความกังวลใจมากกว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ตั้งแต่ป.1 – ป.3 ยิ่งเลิกมาก เกรงว่าจะไม่สามารถดึงคืนขณะเข้าค่ายได้ แต่ที่สรุปแล้วคณะครูประชุมร่วมกับผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองทุกคนลงมติว่าให้ใช้สถานที่โรงเรียนในการเข้าค่าย หากนักเรียนคนไหนไม่ยกนอนในค่าย ก็สามารถกลับบ้านได้โดยสะดวก แต่ผลปรากฏว่า นักเรียนชั้นป. 1 - 3 นอนค้างคืนที่โรงเรียนหมดทุกคน และในช่วงเย็นและภาคค่ำผู้ปกครองจะเฝ้าสังเกต และหลายคนก็ร่วมกิจกรรมกับนักเรียนด้วย ทำให้เกิดบรรยากาศสนุกสนาน เป็นกันเอง มีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครอง นักเรียน และครู และน่าจะเป็นที่มาของการที่คนในชุมชนหรือผู้ปกครองเข้าใจ รับรู้ทราบว่าโรงเรียนกำลังทำอะไร นักเรียนซึ่งกำลังเรียนรู้การเป็นนักวิจัยน้อยแต่ละชั้นกำลังทำอะไร ผู้ปกครองจะต้องปรับตัวอย่างไร หรือจะเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ข้อเสนอแนะตรงไหนได้บ้าง ซึ่งจากครั้งนั้นทำให้ผู้ปกครองลงมือส่งสัญญาณการเรียนออกนอกโรงเรียนไปได้มาก เกิดทัศนคติที่ดีระหว่างผู้ปกครองกับครู สำหรับการเข้าค่ายได้ออกแบบให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย สรุปได้ดังนี้

บทบาทของวิทยากรและครู

1. เป็นผู้จัดการเรียนรู้
2. เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน
3. เป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด
4. เป็นผู้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิด
5. เป็นผู้ตรวจสอบและประเมินความสามารถในการคิดของผู้เรียน

บทบาทของผู้เรียน

1. มีความกระตือรือร้นในการเรียน
2. ทำกิจกรรมที่ครูผู้สอนจัดไว้ให้ด้วยความตั้งใจและสนใจใคร่เรียนรู้
3. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ระดมพลังสมองกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ ให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน
4. ใช้ทักษะการคิด ใช้กระบวนการคิดที่เหมาะสม

ขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการ

การดำเนินโครงการเพื่อสืบค้นหาความรู้ด้วยตัวเองผ่าน “ฝึกข้างครัว รวักกินได้” มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อฝึกทักษะต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ 1 ปีการศึกษา ซึ่งจะนำกิจกรรมหลักจากการดำเนินงานมารายงานดังต่อไปนี้

ฝึกข้างครัว รวักกินได้

กิจกรรมที่ 1 เวทีเตรียมความพร้อมนักวิจัยน้อยโรงเรียนโพธาราม

ขั้นตอนที่ 1 กิจกรรมค่ายเสริมทักษะนักวิจัยน้อย

สถานที่ อาคารจริยธรรม โรงเรียนโพธาราม

เวลา วันที่ 4-5 มิถุนายน 2552 รวมเวลา 2 วัน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ครู 4 คน นักเรียน 34 คน ผู้ปกครอง 20 คน
รวมผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 58 คน

วิทยากร 1. นางจุรีพร มณีโม ไนย

2. นางสาวณิษฐา จุลบาล

3. นางสาวจิระนันท์ ศัจจะอักษรศิริ

อุปกรณ์การเข้าค่าย

1. ขนม ของว่าง

2. กระดาษ สี กาว กระดาษมันปู

3. แว่นขยาย ลูกปิงปอง ไม้ไอศกรีม คินนัมมัน จานสังกะสี
ลูกโป่ง ลูกดอก บัตรคำ

4. กระดานป้ายแสดงผลงานนักเรียน

รายละเอียดกิจกรรมค่ายเสริมทักษะนักวิจัยน้อย

วันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2553 เวลา 13.00-20.00 น. ณ อาคารจริยธรรม

กิจกรรมที่ 1 การปรับพื้นฐานพฤติกรรมนักเรียน ชื่อ “รู้จักฉันรู้จักเธอ”

จุดประสงค์ 1. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2. เพื่อให้นักเรียนมีความสุขในการเข้าค่าย

วิธีการ

1. ให้นักเรียนแนะนำตนเองโดย เขียนชื่อตนเอง ชื่อจริง ชื่อเล่น ลงในบัตรคำ

2. ให้นำไปถามชื่อเพื่อนหรือพี่ที่เรียนคนละห้องหรือคนละชั้น และถามคำถามโดย
ไม่ซ้ำกัน(ให้อยู่คนละชั้นเรียน) ภายในเวลา 10 นาที

3. รายงานผลการซักถามและการเขียนรายละเอียดของเพื่อน

สรุปผลกิจกรรม “รู้จักฉันรู้จักเธอ”

นักเรียนสนุกสนานมาก ได้รู้จักเพื่อนชั้นอื่นมากขึ้น เริ่มกลายถึงวลีกับการเข้าค่าย
แต่ยังเขียนได้ช้า และหลายคำยังเขียนผิด คำถามยังไม่หลากหลายมากนัก ส่วนใหญ่ถาม
ซ้ำๆ กัน จึงได้คำตอบที่ไม่ต่างกันนัก

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมมดเป็นมดตาย

จุดประสงค์

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพื้นฐานการพูด - การเขียน
2. เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ในการพูด - การเขียน

วิธีการ

1. ให้นักเรียนรู้จักกติกาของการเล่นเกม และการอยู่ร่วมกัน
2. ให้เล่นเกมทีละกลุ่ม เมื่อปรบมือ 1 ครั้งให้ผู้ที่เป็นมดตายคืออยู่นิ่งๆ และหากปรบมือ 2 ครั้งให้ผู้ส่งกลายเป็นอย่างอื่น โดยจะเดินหรือกลานก็ได้ หรือจะออกแบบทำทางใหม่ๆ ก็ได้ หากใครทำผิดให้ออกจากการเล่นและใครเหลือคนสุดท้ายเป็นผู้ชนะ
3. รายงานผลการเล่นเกมและเขียนรายละเอียดการเล่น

สรุปผลกิจกรรม

นักเรียนทำกิจกรรมอย่างสนุกสนาน ทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ เช่น คายทำพิศดาร มดเป็นในลิลาที่สนุกสนาน ออกแบบทำทางของตัวเองได้เต็มที่ หัวเราะเสียงดัง แม้จะเป็นมดตายแต่ยังคงหัวเราะสดใส แต่ก็มีบางคนที่ยืนรู้ช้า เช่น ไม่ฟังคำสั่งหรือจำคำสั่งไม่ได้

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมปั้นดินให้เป็นดาว

จุดประสงค์

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถสร้างผลงานของตนเองได้

วิธีการ

1. ให้นักเรียนเขียนรูปที่ต้องการจะปั้นลงในกระดาษ
2. ให้ทุกคนปั้นดินน้ำมันให้เป็นรูปภาพตามที่วาดไว้ในกระดาษ
3. นำผลงานไปตัดสินและนำผลงานไปตั้งโชว์

อุปกรณ์

กระดาษ ดินสอ สี ดินน้ำมัน แผ่นรองดินน้ำมัน

สรุปผลกิจกรรม

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนมีความสุข และสนุกสนาน มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นอิสระ และสร้างผลงานได้ดีกว่าที่คิด

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมหากกลุ่มผ่านเกม

จุดประสงค์

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการเข้ากลุ่มและทำงานร่วมกัน
2. เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ในการเล่นและช่วยเหลือกัน

วิธีการ

1. ให้นักเรียนร่วมกันเล่นเกม “สัตว์ที่ชอบ” จำนวน 5 ชนิด
2. ใครชอบสัตว์อะไรก็ให้ทำท่าทางเลียนแบบและไปอยู่ร่วมกัน
3. รายงานผลการบันทึก

สรุปผลกิจกรรม

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนมีความสุข และสนุกสนาน ได้เรียนรู้การรวมกลุ่มโดยไม่จำเป็นต้องมีเพื่อนที่สนิทอย่างที่เคย ทำให้ได้เพื่อนใหม่และเตรียมพร้อมสำหรับกิจกรรมต่อไป อีกทั้งเด็กเก่งเด็กอ่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง ก็จะคละกลุ่ม

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมสำรวจโรงเรียนเรามีอะไรบ้าง

จุดประสงค์

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักข้อดีของต่าง ๆ ฝึกเรียนรู้เรื่องราวใกล้ตัว

2. เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ในเรื่องทักษะการเขียน

วิธีการ

1. ให้นักเรียนเดินรอบ ๆ โรงเรียนและเขียนข้อดีของที่น่าสนใจมา 10 ชนิด ไม่ซ้ำ
2. ให้ทำตามคำสั่งอย่างรวดเร็ว
3. รายงานผลการสำรวจ

สรุปผลกิจกรรม

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนมีความสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม และพยายามทำตามกติกาอย่างเคร่งครัด

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรม หาถ้อยร้อยนิทาน

จุดประสงค์

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักหาคำมาร้อยเรียงให้มีความหมาย
2. เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ในเรื่องทักษะการคิดวิเคราะห์

วิธีการ

1. ให้นักเรียนฟังคำสั่งจากวิทยากร โดยเขียนคำจำนวน 1 คำ
2. ให้แต่งเรื่องจากคำที่กำหนด
3. นักเรียนอ่านผลงานการเขียน

สรุปผลกิจกรรม

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนมีทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนและการคิดวิเคราะห์ภาคภูมิใจกับผลงานตัวเอง และเพื่อน หลายคนมีความคิดดีๆ สามารถแต่งประโยคจากคำที่บังคับได้เป็นอย่างดี

วันที่ 5 มิถุนายน 2552

เมื่อคืนนี้คิดๆ หลายคนนอนคิด เพราะเป็นการเข้าค่ายที่แปลกกว่าที่ผ่านมา แต่ทุกคนตื่นเช้าและกระฉับกระเฉงมาก หลายคนรีบอาบน้ำ แต่งตัว ทานข้าวต้มหมู และนมร้อนเพื่อร่วมกิจกรรมภาคเช้า

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรม “เกมลึกลับ”

จุดประสงค์ 1. เพื่อฝึกให้นักเรียนผ่อนคลายความตึงเครียดในการเข้าร่วมกิจกรรม

2. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง

วิธีการ

1. ให้นักเรียนฟังคำสั่งจากวิทยากร และทำตาม ผ่านกิจกรรมที่สร้างความ

สนุกสนาน เป็นกันเอง และสร้างความรักความสามัคคี ดูแลพี่ดูแลน้อง

2. ให้เขียนกิจกรรมที่ร่วมกันเล่น

สรุปผลกิจกรรม

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนมีความสุข พร้อมที่จะรับบทเรียนจากทุกกิจกรรม กระตือรือร้นให้ความร่วมมือกับวิทยากร ซึ่งในกิจกรรมแต่ละครั้งมักแฝงไปด้วยการฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนและการคิดวิเคราะห์ การกล้าแสดงออก การนำเสนอ ให้ความร่วมมือกันในกลุ่ม ไม่แยกชั้นเรียนและเพศ

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรม “เกมนั่ง”

จุดประสงค์ 1. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง อยู่ในกติกา

2. เพื่อให้นักเรียนเกิดสมาธิ

วิธีการ

1. ให้นักเรียนฟังคำสั่งจากวิทยากร และทำตาม

2. ให้เขียนกิจกรรมที่ร่วมกันเล่น

สรุปผลกิจกรรม

เป็นการฝึกการรับรู้ที่จะฟัง และทำ อย่างลึกซึ้ง ซึ่งนักเรียนจะได้ทักษะต่างๆ เพิ่ม โดยไม่รู้ตัว และนักเรียนไม่รู้ว่ากำลังถูกสอนหรือถูกฝึก จากพี่เลี้ยง ซึ่งหลายคนทำกิจกรรมได้ดีมากกว่าที่เคยเห็นในชั้นเรียน ที่สำคัญแม้จะละชั้น แต่ทุกคนก็อยู่ในกติกา และไม่มีนักเรียนที่สร้างความวุ่นวายหรือไม่ร่วมกิจกรรม บรรยากาศการเรียนรู้ดีมาก

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมกลุ่มคู่คิด

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์
2. เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ในเรื่องทักษะการคิดวิเคราะห์
3. เพื่อสร้างความมั่นใจให้นักเรียน และมีความกล้าแสดงออก

วิธีการ

1. ให้นักเรียนฟังคำสั่งจากวิทยากร โดยเขียนวงกลมในกระดาษ A4 คนละ 1 วง
2. ให้แต่ละทีมภาพจากวงกลมที่เริ่มไว้จนเป็นภาพที่สมบูรณ์
3. นักเรียนนำผลงานของตัวเองออกมานำเสนอ

สรุปผลกิจกรรม

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนมีทักษะการวาดภาพ เขียนและการคิดวิเคราะห์ และมีความคิดสร้างสรรค์และกล้าแสดงออก

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรม นิทานสร้างสรรค์ “คุณพ่องูแม่เปรงฟัน”

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์
2. เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ในเรื่องทักษะการคิดวิเคราะห์
3. เพื่อสร้างความมั่นใจให้นักเรียน และมีความกล้าแสดงออก

วิธีการ

1. ให้นักเรียนฟังคำสั่งจากวิทยากร โดยเขียนวงกลมในกระดาษ A4 คนละ 1 วง
2. ให้แต่ละทีมภาพจากวงกลมที่เริ่มไว้จนเป็นภาพที่สมบูรณ์
3. นักเรียนนำผลงานของตัวเองออกมานำเสนอ

สรุปผลกิจกรรม

ทุกคนมีทักษะการ เขียนและการคิดวิเคราะห์ และมีความคิดสร้างสรรค์และกล้าแสดงออก

สิ่งที่ได้จากการเข้าค่ายฝึกทักษะ

1. นักเรียนหลายคนเริ่มเข้าใจ เรียนรู้ ทักษะการอยู่ร่วมกัน
2. กิจกรรมที่ได้ออกมาใช้เหมาะสมกับวัย และสร้างการเรียนรู้ได้ในระยะเวลาดำเนิน
3. นักเรียนหลายคนแสดงศักยภาพของตัวเองออกมาอย่างเด่นชัด
4. วันแรกๆ นักเรียนอาจจะมีความคิดยังไม่หลากหลาย แต่เมื่อผ่านการเรียนรู้หลายกิจกรรมเห็นชัดว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน
5. เด็กเรียนรู้อย่างสนุกสนาน มีความสุข เป็นค่ายที่เต็มไปด้วยสีสันและรอยยิ้มและเสียงหัวเราะ

6. สร้างความแปลกใหม่ สนุกแต่ได้สาระ
7. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมได้ง่าย
8. นักเรียนทุกคนเข้าใจสิ่งที่ต้องทำหลังจากนี้ (งานวิจัย) ตามหัวข้อ และตามแผนที่วางไว้
9. ผู้ปกครองเข้าใจวัตถุประสงค์การเข้าค่าย และพร้อมจะให้ความร่วมมือเป็นแหล่งข้อมูล และเป็นพี่ปรึกษา ให้ความร่วมมือกับนักเรียน

ปัญหาที่พบ

1. เด็กนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบทุกคน (นักเรียนบางคนป่วยต้องกลับไปนอนที่บ้าน)
2. นักเรียนหลายคนเขียนหนังสือไม่เป็น เขียนไม่ล่อง เขียนผิด
3. นักเรียนบางคนยังขาดวินัย ขาดความอดทน
4. นักเรียนบางคนเด็กติดพ่อแม่ ให้แม่มานอนเป็นเพื่อน
5. นักเรียนทำงานช้า คิดช้า ไม่ทันเพื่อน
6. บางกิจกรรมเร็วเกินไปสำหรับเด็กที่เรียนรู้ช้า
7. เมื่อต้องดูแลตัวเองนักเรียนหลายคนยังทำไม่ได้ เช่น เก็บเบร็องซ์ให้ เสื้อผ้า และสิ่งของ ส่วนตัวไม่หมด
8. เวลามีน้อยถึงทักษะกระบวนการวิจัยผู้ปกครองมาคอยรับนักเรียน (ครูต้องเสริมในชั้นเรียน)
9. ครูบางคนมีภาระ ไม่สามารถร่วมสังเกตร่วมกระบวนการได้ตลอดเวลา ต้องผลัดเปลี่ยนกันดูแลนักเรียน

กิจกรรมที่ 2 ประชุมทีมวิจัย เตรียมความพร้อมโครงการ วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน เพื่อร่วมกันกำหนดแหล่งเรียนรู้ใกล้โรงเรียน
2. เพื่อร่วมกันกำหนดขอบเขตข้อมูลที่ต้องการศึกษา
3. เพื่อร่วมกันระดมคำถามที่อยากรู้ร่วมกัน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- ครูกาญจนา ตั้งคำ
- ทีมวิจัย ป.3 จำนวน 10 คน

วิธีการ

ครูประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการ พร้อมทั้งวิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงานให้นักเรียนทราบ และวางแผนการทำงานร่วมกัน

เวลา/สถานที่ วันที่ 8 มิถุนายน 2552 เวลา14.30-15.30 น. ณ ห้องเรียน ป.3 โรงเรียนไทรงาม

อุปสรรคและปัญหา

นักเรียนยังขาดวินัยในเรื่องมารยาทในการถาม การพูด และแย่งกันถาม

วิธีแก้ปัญหา

นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น โดยเขียนบนกระดานดำ ยอมรับความคิดเห็นของ

ผู้อื่น

บันทึกความประทับใจ

นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเตรียมตัวไปสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้รอบรั้วโรงเรียน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยท้องถิ่น

กิจกรรมที่ 3 ประชุมผู้ปกครอง

วันที่ 12 มิถุนายน 2552 เวลา 14.30-15.30น.

สถานที่ ห้องเรียน ชั้น ป.3 โรงเรียนไทรงาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกทักษะกระบวนการวิจัย
2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ โดยผู้ปกครองให้ความร่วมมือ
3. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นทาง

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

- 1.ครูกาญจนา ตั้งคำ
- 2.ทีมวิจัย ป.3 จำนวน 10 คน
- 3.ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 10 คน รวมผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 21 คน

วิธีการ

- 1.โรงเรียนทำหนังสือเชิญผู้ปกครองประชุม
- 2.ผู้ปกครองประชุมพร้อมกับเด็กนักเรียน
- 3.เด็กจัดสถานที่ พร้อมทางเตรียมน้ำดื่ม ขนม ไว้ต้อนรับผู้ปกครองด้วยตัวเอง
- 4.ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ

การดำเนินงานกิจกรรม

ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ว่าเป็นการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย เพื่อท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนลงพื้นที่ในชุมชนเก็บข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ เป็นการฝึกทักษะให้นักเรียน ได้สังเกต ฝึกทักษะการพูดโดยการสัมภาษณ์และจดบันทึกข้อมูล ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่านและ การเขียน แม่ของน้องควาหรือค.ญ. ตักวรัตน์ นางตักวาลัย ทองหนั้น เสนอแนะว่าลูกเรียนหนังสืออ่อนมาก ให้ครูกวาดขันให้มากขึ้น ครูชี้แจงเพิ่มเติมว่ากระบวนการวิจัยนี้ถือว่าเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้โรงเรียนนำมาใช้ เพื่อแก้ปัญหาเด็กอ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือไม่คล่อง เด็กไม่กล้าแสดงออก ไม่มีวินัย ในการทำงาน ขาดทักษะในการวางแผน ฯลฯ

ครูขอความร่วมมือให้ผู้ปกครอง คอยให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย แม่ของค.ช.ชนพล หรือน้องแอ้ท ให้ความคิดเห็นว่าการเรียนรู้แบบนี้คงทำให้นักเรียนได้ฝึกทำงานด้วยตนเอง จึงเสนอให้พันธุ์ต้นพริกซึ่งเพาะไว้เป็นจำนวนมาก นางโศภา เยาวคำ แม่ของค.ช.สหัสรู้ หรือเพชร บอกว่าแม่ต้องไปทำงานโรงแรมเอ็ม พี รีสอร์ท ตอนเย็น แต่ชอบวิธีการเรียนรู้แบบนี้เพราะคงทำให้นักมีความรับผิดชอบและขยันทำงานมากขึ้น หลังจากนั้นจึงให้ยาคือนางถนอม เยาวคำ ประชุมแทน

ในการประชุม เด็กนักเรียนเสนอให้ไปหาข้อมูลบ้านยายถนอม ซึ่งอยู่หน้าโรงเรียน สะดวกในการเดินทาง ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น เด็กชายสหัสรู้ เสนอว่า จะเตรียมแปลงผักไว้ก่อนโดยให้พ่อมาช่วย ผู้ปกครองค.ญ. ญัณฐิชา หรือน้องมาย เสนอว่าควรรำลึกนหรือไปต่อกเพื่อปรับสภาพดิน เมื่อผู้ปกครองบางคน เสนอแนะมา ช่วงท้ายของกิจกรรมครูทดลองถามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ปรากฏว่าผู้ปกครองทุกคนดีใจมากที่ลูกหลานกล้าคิด กล้าพูด รู้จักเสนอแนะ และบอกว่าจะให้ความร่วมมือกับโรงเรียนทุกอย่างด้วยความเต็มใจ และมั่นใจว่าครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ลูกเก่งและดีได้

อุปสรรคและปัญหา

ผู้ปกครองนักเรียนมาประชุมช้า ทำให้คนที่มาก่อนต้องนั่งคอยประมาณ ครึ่งชั่วโมง

วิธีแก้ปัญหา

ระหว่างนั่งคอยควมพร้อมผู้ปกครอง ครูได้นั่งคุยและแนะนำการเรียนของนักเรียนปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อให้นักเรียน ได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

บันทึกความประทับใจ

นักเรียนกระตือรือร้นเตรียมพร้อมตัวให้รับผิดชอบรับผู้ปกครองด้วยตัวเอง มีการวางแผนว่าจะทำอาหารว่างอย่างไร ใครจะทำ เป็นภาพที่น่ารัก แม้ว่าจะมีขอบกพร่องอยู่บ้าง แต่ผู้ปกครองก็เข้าใจ ผู้ปกครองให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและเข้าใจว่าครูและนักเรียนกำลังทำวิจัย ทำให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ร่วมกันฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นกระบวนการ รู้จักการวางแผนในการทำงาน เป็นการศึกษาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบตั้งแต่เล็ก ๆ

กิจกรรมที่ 4 ตามหาผักข้างครัว รวบรวมได้

ลงพื้นที่ครั้งที่ 1 เก็บข้อมูลบ้านยายนอม

วันที่ 18 มิถุนายน 2552

สถานที่ ห้องเรียน ป.3 โรงเรียนไทรงาม

ผู้เข้าร่วม ครู นักเรียน ชั้น ป.3 จำนวน 10 คน

วัตถุประสงค์ - เพื่อให้นักเรียนฝึกทักษะการสังเกต สังเกต บันทึก

- เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการทำงาน

วิธีการ

นักเรียนได้ประชุมตกลงร่วมกันโดยให้เด็กหาวัสดุเป็นประธาน เด็กหญิงสุกัญญาเป็นรองประธาน เด็กหญิงฉัฐนิชาเป็นเลขานุการ นักเรียนวางแผนกันทำงาน ตั้งจุดประสงค์ ความสำเร็จขอร่วมกัน เมื่อไปยังแหล่งเรียนรู้ หาข้อมูลให้ได้มากที่สุด โดยตกลงกันว่าควรไปบ้านนอมก่อน ของฝากคือน้ำยาล้างจานที่จากมะกรุต มะนาว สับประคหมัก ซึ่งนักเรียนเป็นผู้ทำเอง เพื่อความประหยัด และทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง เน้นความพอเพียง เด็กหญิงศกาวรัตน์ เสนอว่าอาทิตย์หน้าให้ไปบ้านยายจายซึ่งอยู่ข้างบ้านตัวเอง เพราะยายจายปลูกผักหลายชนิด ครูนักเรียนตกลงว่าควรจะไปสถานที่ใกล้ๆ ก่อน เพราะอาจจะไม่สะดวกและช่วงนี้เป็นฤดูฝน อาจจะลำบากในการเดินทาง นักเรียนใช้เวลาพูดคุยกันประมาณ 15 นาที

เวลา 13.15 น. นักเรียนเดินทางจากประตูโรงเรียน พอข้ามถนนก็ถึงบ้านนอม ยายนอมนั่งอ่านหนังสืออยู่หน้าบ้าน ครูและนักเรียนสวัสดียายนอม ยายนอมบอกให้ไปนั่งที่โต๊ะไม้หันโต๊ะหันซ้าย ครูสังเกตเห็นหนังสือที่ยายนอมอ่าน เป็นหนังสือตัวอักษรขอมไพร ของหลวงพ่อดุริย วัดอัมพวัน จังหวัดสิงห์บุรี เด็กหญิงนริศร ถามว่าทำไมยายนอมถึงอ่านหนังสือเล่มนี้ ยายนอมบอกว่า “เวลาเด็กถามจะได้บอกถูกว่าผักอะไรมีประโยชน์อย่างไร” และเป็นหนังสือสวนมนต์ด้วย แสดงว่ายายนอมก็มีการเตรียมตัวในการให้ความรู้สำหรับเด็กเป็นอย่างดี ทัศนคติว่า “ยายนอมต้องขยายของด้วย ต้องตอบคำถามพวกเรด้วย ถ้าปาก ยุ่งยากในการให้ความรู้หรือไม่” ยาย

ถามตอบว่า “ไม่ยุ่งยากอะไร ตามเสียงเรียกร้องด้วย ช่วยขยายของได้” ยายถนอมบอกให้นักเรียนทุกคนเดินดูรอบๆ บ้านก่อนว่ามีผักอะไรบ้าง สงสัยอะไรก็จะตอบให้ได้ เด็กชายสหัสฐิบอกให้เพื่อนๆ ดูกะมะเขือเปราะ ซึ่งผลโตมาก นักเรียนทุกคนชื่นชมกับกะมะเขือฝอยยายถนอม จึงขอร้องให้ลูกครูถ่ายรูป ทุกคนยิ้มอย่างมีความสุข

ระหว่างการจัดบันทึกข้อมูล ครูสังเกตว่า เด็กชายวุฒิภัทร เด็กหญิงพัศศราภรณ์ เด็กหญิงศกาวรัตน์ ซึ่งจะเป็นนักเรียนที่เรียนอ่อน อ่านเขียนไม่ค่อยดี จะพยายามถามก็ไม่ค่อยมั่นใจ ครูจึงกระตุ้นให้ถาม ทุกคนจึงถามยายถนอมว่าหน้าบ้านยายเป็นต้นอะไร ยายบอกว่าต้นลำไย แต่เขียนเป็นไม่มีวัน จึงขอร้องให้เพื่อนสะกดให้ให้ เพื่อนให้ความช่วยเหลือ โดยการช่วยสะกดคำให้เพื่อนทั้ง 3 คนจึงเขียนได้ถูกต้อง

เมื่อนักเรียนเดินรอบๆ บ้านแล้วกลับมาหน้าบ้าน ยายถนอมบอกให้เด็กหญิงศิรินาฎไปหาน้ำมาให้ลูกครูและเพื่อนๆ (ศิรินาฎเป็นหลานยายถนอม ซึ่งอยู่บ้านเดียวกัน จะเป็นเด็กขี้นขรึม ไม่ค่อยพูด) ระหว่างการนั่งพัก นักเรียนเรียนร่วมกัน เด็กๆ ได้ตั้งคำถามกับยายถนอม ดังนี้

สหัสฐิ	:	ทำไ้ไม่จึงปลูกผัก
ยายถนอม	:	ไว้กิน
สหัสฐิ	:	ปลูกไว้ขายหรือไม่
ยายถนอม	:	กินด้วยขายด้วย
สหัสฐิ	:	แรกๆสาวๆกินผักอะไรบ้าง
ยายถนอม	:	หน่อไม้ ปลูกด้วยเถื่อน กล้วยลิ้นดา ผักบุ้งบ้าน ผักหวาน ตำลึง ยอดเม่า ลูกเนียง ลูกคอ
สุกัลยา	:	เมื่อก่อนกินเป็นพันปรีอ(เป็นยัง)
ยายถนอม	:	คิดดีกว่ามาก ปลูกอะไรก็ตาม ได้ผลทุกอย่าง
สุกัญญา	:	เมื่อก่อนยายได้พันธุ์ผักมาจากไหน
ยายถนอม	:	ขอเพื่อนบ้าง ปลูกแล้วมีพันธุ์ก็แจกแบ่งต่อๆ กันไป แลกกันก็มี
สหัสฐิ	:	ยาปลูกผักกี่ชนิด
ยายถนอม	:	หลายชนิด เอาไว้กิน เอาไว้แกง
สหัสฐิ	:	ดอกไม้มืออจันปลูกกี่เดือนมันถึงจะเฒ่า(เจริญเติบโต)
ยายถนอม	:	หลายเดือนเหมือนกัน
สหัสฐิ	:	ใครช่วยยาปลูกผัก
ยายถนอม	:	ปลูกแต่สวน (คนเดียว)
ศกาวรัตน์	:	ยายหนอมการปลูกผักปลูกแบบไหน
ยายถนอม	:	เป็นร่องบ้าง เป็นหลุมบ้าง

ผู้ศึกษา : ผู้ที่ขายปลีกเอง หรือซื้อมาจากตลาด
 ยานอน : ชื้อบ้าง ปกเองบ้าง
 วุฒิบัตร : ผู้ที่ปฎิบัติขายหรือไม่
 ยานอน : ไม่มีเฉพาะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ
 นักเรียนหลายคนตั้งคำถามได้ แต่เด็กหญิงศิรินาผู้ซึ่งอยู่บ้านเดียวกับยานอน ไม่ถามเลย จนเด็กหญิงศกาวรัตน์ต้องเตือนว่า จะถามขายไหมบ้าง ซึ่งเด็กหญิงศิรินาถูกได้แต่ยิ้มแต่ก็ไม่ถาม เมื่อได้เวลากลับ ครูและนักเรียน จอบคุ้ยยานอนแล้วกลับมาสรุปข้อมูลที่ได้ออกภายในห้องเรียน

ข้อมูลที่ได้มา เช่น ชื่อผัก การปลูก การดูแล การทำกิน ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนลงในกระดาษรายงาน แล้วทำการบ้านมาส่งในชั่วโมงคราวต่อไป

ปัญหา

ในการทำกิจกรรมครั้งนี้ เด็กหญิงศิรินา ไม่แสดงความคิดเห็น ไม่กล้าแสดงออก ส่วนเด็กชายสหรัฐก็เป็นหลานหมอนกัน แสดงถึงความสัมพันธ์ตามที่ได้หลายคำถาม แต่คำถามยังไม่หลากหลาย เป็นคำถามพื้นฐาน ไม่มีคำถามให้คิดวิเคราะห์ คำถามที่ให้แก้ปัญหา นักเรียนและครูสรุปถึงปัญหาร่วมกัน เพื่อจะปรับปรุงในคราวต่อไป นักเรียนเขียนคำสะกดชื่อผักไม่ค่อยถูก เช่น เด็กหญิงศกาวรัตน์ เด็กหญิงพัศธรณณ์ เด็กชายวุฒิภัทร

วิธีแก้ปัญหา

- เด็กต้องเตรียมตัวในการตั้งคำถาม
- พยายามกระตุ้นให้เด็กได้พูด ชัก-ถามทุกคน
- พยายามให้บทบาทที่ควรแก่เด็ก เช่น เด็กหญิงศิรินาผู้ต้องทำหน้าที่เจ้าบ้านที่ดี ให้น้ำมาให้อุ้มครูและเพื่อนๆ จะได้มีความกล้าขึ้น
- ในการออกพื้นที่ทุกครั้ง ต้องมีการเตรียมตัว วางแผน วางจุดประสงค์ หาข้อมูล
- ฝึกทักษะการตั้งคำถาม การสังเกต การจับบันทึก การสรุป
- ยอมรับข้อดี ข้อเสีย ของตนเองและเพื่อน เพื่อจะได้เสริมและปรับปรุงในคราวต่อไป

ตั้งผู้ตั้งผู้ตั้ง 2 ตามหาผักข้างครัวรักกันได้

วันที่ 9 กรกฎาคม 2552 เวลา 13.00-15.00 น.

สถานที่ บ้านยายถนอม

วิธีการ

ครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พูดคุยกันก่อนออกพื้นที่ เติร์บความพร้อม สุ่มตัดสินใจของฝากคือน้ำหมักชีวภาพ 5 ลิตร สำหรับใช้รดน้ำผัก ซึ่งเป็นน้ำหมักชีวภาพที่นักเรียนชั้นป.3 หมักจากเปลือกสับประรด แผลผักต่างๆ (ผัก 3 ลิตร น้ำ 10 ลิตร กากน้ำตาล 1 กก. EM 2 ช้อน หนักไว้ 15 วันแล้วใช้ได้ ผสมกับน้ำ 1 ต่อ 100 รดน้ำทุกสัปดาห์

วันนี้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและพร้อมมากกว่าสัปดาห์ที่แล้ว คุณครูเตรียมกล่องถ่ายรูป สำหรับบันทึกภาพ สหรัฐเสนอว่าถ้าวันนี้มีเวลาเหลือ ให้ไปบ้านของเขาด้วย เพราะพอปลูกผักหลายชนิด และบ้านอยู่หลังบ้านยายถนอม ห่างไปไม่กี่ร้อยเมตร ฉันจึงชวนเสนอว่าให้ไปบ้านลุงสุนทรด้วย (ลุง) เพราะติดกับบ้านยายถนอมประมาณ 200 เมตร ครูถามความคิดเห็นของนักเรียน นักเรียนช่วยกันสรุปว่าอยากไป ทั้ง 3 บ้านที่เสนอมานี้ เพราะอยู่บริเวณใกล้ๆ กัน ที่ประชุมตกลงตามนั้น

นักเรียนลงพื้นที่บ้านยายถนอมเป็นหลังแรก นักเรียนสวัสดิ์ ยายถนอมและทักทายอย่างคุ้นเคย สิรินาถูรีบไปหาเสื้อ น้ำดื่ม มาต้อนรับคุณครู และเพื่อนๆ ที่หน้าสนาม โดยที่ยายถนอมไม่ต้องใช้ นักเรียนบอกวันนี้อยากได้ความรู้ให้มากที่สุด คำถามทุกคนก็เตรียมมาแล้ว ยายถนอมบอกว่า “ยายจะตอบตามทีไรนะ คงไม่เก่งเท่าไร เพราะว่างจากขายของก็ไปปลูกผัก” นักเรียนก็ถามคำถาม โดยถามยกมือทีละคน

เพชร	:	ยายหนอมซื้อจิ้งหรีดไหม (อะไร)
ยายถนอม	:	นางถนอม เขาว่าคำ
ศร	:	ยายหนอมมีลูกกี่คน
ยายถนอม	:	5 คน
เพชร	:	ยายหนอมเอาผักมาจากไหน
ยายถนอม	:	ขอมมาบ้าง เพื่อนให้บ้าง
โจชิฟ	:	ยายหนอมคน (ท่าน) รู้เรื่องผักจากใคร
ยายถนอม	:	ทวดพิม ทวดชิต ทวดวง
ศร	:	ทำไมยายหนอมไม่ให้ตาเหี้ยมปลูกผัก
ยายถนอม	:	ตาเหี้ยมไม่ถนัด
แอ๊ท	:	ยายหนอมต้องเลือกที่ปลูกผักหรือม่าย (ไม่)
ยายถนอม	:	ไม่ต้องเลือกที่ว่างก็ปลูกได้เลย

ดาว	:	ปู่กับขี้วัวอะไรดีกว่ากัน
ยายถนอม	:	ขี้วัว
โศฬี	:	ผักที่ปลูกข้างถนนมีขายบ้างมั้ย (ไม่)
ยายถนอม	:	มีคนเก็บไปกินเหมือนกัน แล้วก็มีออกตอนเช้า ให้เขากินกันบ้าง ไม่เป็นไร
แทน	:	ผักถ้าปลูกแค่มากเกินไป มันจะตายหรือมั้ย (ไม่)
ยายถนอม	:	ไม่ตาย แต่ไม่งาม(เจริญงอกงาม)
แอ้ท	:	ถ้าปลูกผักที่ร่มมันตายมั้ย(ไม่)
ยายถนอม	:	ไม่ตาย แต่ก็ไม่งามเหมือนกัน
มาย	:	ผักที่ปลูกแล้วได้ขายมีผักอะไรบ้าง
ยายถนอม	:	ลูกเขื่อน ผักบุ้ง ผักหวาน ยอดมัน
ดาว	:	ผักที่ปลูกเองขายเอง ขายอย่างไร
ยายถนอม	:	มันเป็นมันค บางทีก็จะประมาณเอา ขายไม่แพง แบ่งกันกิน
โศฬี	:	สมัยก่อนเค้าใช้อะไรมัดผัก เป็นกำ
ยายถนอม	:	เชือกกล้วย
แอ้ท	:	ผักอะไรปลูกง่ายที่สุด
ยายถนอม	:	ผักบุ้ง
แทน	:	ผักหวานเอากิ่งแบบไปหนูปัก
ยายถนอม	:	เอาก้าน พอดีพอดี ปลูกไปให้หมดแล้วปัก
จ๊ะ	:	ยายหนอมปลูกผักเมื่อไร
ยายถนอม	:	เมื่อปีที่แล้ว
โศฬี	:	ยายหนอม ถ้าเราอยากจ้ะรู้ว่าผักบางชนิดมีพิษ ไม่มีพิษ ใช้อย่างไร
ยายถนอม	:	คนเค้าจะรู้กันเอง ผักที่กินแล้วเมา ส่วนมากจะเป็นเผือกคืออง
ดาว	:	ระวังเป็นพิษ ถ้าไม่มั่นใจก็อย่าไปเก็บมากิน
ยายถนอม	:	เวลารคน้ำ รดน้ำเวลาไปหนูป้าง
แอ้ท	:	ตอนเช้า - ตอนเย็น
ยายถนอม	:	ผักที่ขายหนอมปลูกได้ขายหรือไม่
ศรีนิล	:	ได้ขายอยู่แล้ว
ยายถนอม	:	ผักที่ปลูกชนิดขาหรือไม้
แทน	:	ไม่ลืค ปลูกตามธรรมชาติ ถ้าตายก็ถอนทิ้ง
	:	ในการปลูกผักของยายถนอมมีปัญหาหรือไม่

ยายต๋นอม : มีปัญหาผักถูกขาด ก็ใช้กรรไกรตัด ถ้าตามมาก็คัดที่โคนทิ้ง
ให้เหลือแต่คอ เวลาเพาะเมล็ดผักก็จะมีมดมากัดกินเมล็ดนั้น ไม่
ทันได้งอกก็เลยใช้ปูนขาวคลุมผักเสียก่อน มดจะไม่มากิน

เมื่อได้ความรู้หลากหลายแล้ว ครูและนักเรียน ขอขอบคุณยายต๋นอม แล้วไปที่บ้านน้องเพชร
ไปดูแปลงผักสด ซึ่งมีลูกดกมาก ปุ๋ยอยู่ระหว่างร่องต้นยางพารา นักเรียนวิ่งกันไปต้นพริก
และชวนกันถ่ายรูป สีหน้าแวววาวมีความสุขมาก เพื่อนๆ ถามว่าใครปลูก น้องเพชรบอกช่วยกัน
ปลูกกับพ่อ ครูและเพื่อนชมว่าน้องเพชรเก่งมาก น้องเพชรกับเพื่อนๆ ช่วยกันเก็บพริกสด ผัก
ตุ๋นครู

นักเรียนกลับมาที่บ้านลุงสุนทรหรือลุงทอง ลุงทองที่ภานักเรียนแล้วถามจุดประสงค์
น้องมายบอกอยากมาหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ลุงทองถาม เช่น ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ นักเรียนตื่นเต้นกับ
การเลี้ยงกบในขวดน้ำอัดลม ลุงทองบอกกบหายไปแล้วตัว รุทก็จะไว้ที่ขวดก็แปลกกว่ากบ
นักเรียนแย่งกันตอบว่าลูกลิน ลูกชโยย หลุดไป แมวกิน ใจรตอบได้มีรางวัล ถ้าคิดไม่ออกให้ไปคิด
ต่อเป็นการบ้าน นอกจากนี้ลุงทองยัง ปลูกข้าวโพด พริก มะละกอไว้กินเอง บางครั้งก็ยังมีน้ำใจ
แบ่งปันให้เพื่อนบ้านอีกด้วย

ครูและนักเรียนกลับมาห้องเรียน นักเรียนหลายคนยังสงสัยเรื่องกบของลุงทองที่หายไป ครู
ให้นักเรียนช่วยกันคิดวิเคราะห์ถึงความป็นจริง เช่น ลูกิน ลูกต้องตัวเล็กกว่ารูของขวดที่จะมีลูกิน
กบเข้าไปแล้วจะออกจากขวดได้หรือไม่ หรือแมวกินกบแมวจะหาวิธีกินกบได้อย่างไร

สรุป

การพูด นักเรียนกล้าพูดกล้าแสดงออกขึ้น คำถามหลากหลาย ทุกคนมีส่วนร่วม นักเรียนมี
น้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จดบันทึกเป็น นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข และแหล่งข้อมูลดีเต็มใจ
เตรียมตัวในการให้ข้อมูลกับเพื่อนๆ

ปัญหา

บางครั้งนักเรียนก็แย่งกันถาม ไม่คอยให้เพื่อนพูดจบเสียก่อน เขียนไม่ทัน จดไม่ทัน มัวแต่
ตะกุก เพราะนักเรียนบางคนการเขียน การอ่านยังไม่คล่อง

วิธีแก้ปัญหา

นักเรียนเสนอว่า น่าจะถามเป็นกลุ่ม สำหรับเด็กนักเรียนที่เรียนอ่อน ครูต้องเอาใจใส่สอน
ซ่อมเสริมให้

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมรวบยอด

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ นักเรียนสามารถทราบและเรียบเรียงคุณค่าหรือประโยชน์ของผัก
วันที่ 23 กรกฎาคม 2552